

Llobregat] --- rivo *Borradonensi*¹ usque in Serra de *Mascaron* --- in monte Sancto --- jam dicto *Borradane*» doc. de l'arx. del monestir de Camprodon còpia del P. Caresmar de Bna. (colle. Moreau III, p. 138).

892: precepte de Lotari, repeteix, si fa no fa, els mateixos termes del de 878, i les mateixes formes dels noms, si bé en aquestes s'han perdut o esborrat, en l'original, les dels noms que interessin, fora d'algunes lletres, que junt amb còpies posteriors, permeten restituir el text (*Cat. Car.* II, 171.24), en la forma que ja ho féu Marca: «Salsellas --- in pago Bergitano, locum *Brositano* alodem --- cum par. Ste. Marie, cum eccl. id est Palatium *Rodgarium* et ipsa Pera» (930. 32f).

Borredà mj. S. XII (*BABL* VII, 111); 1165: *Borreda*¹⁵ (Kehr, *Papsturk.* 3, 411); 1236-40: *Borreda* (bis) (*BABL* VII, 131); 1261: G. et R^o de *Borreda* (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 338); 1359: *Borreda* (*CoDoACA* XII, 66); id. 1376, 1415, 1436, 1618 (SerraV, *Pinós Mtpl.* III, 201).²

ETIM. Pre-romana sens dubte, únic vague resultat a què arriben Aebischer (*Top.* 71) i *AlcM.*

Entre les mencions antigues la forma *Brositano* de la primera o la tercera —o més ben dit les dues primeres, car la datació de l'a. 900 en la del Pare Caresmar, és aproximada, conjectural—, no cal considerar-la contradictòria de les altres: car fonèticament és ben admissible el procés **Boresetano* > **Boreretano* (estenenent-se la vibració) → *Borretano*; o bé *Berosdano* > ³⁰ *metàtesi Borfedano* (amb *s* sonora), per metàtesi, asimilat en *Borredano*.

No es veu pista clara per a l'etimologia. Però llançant-me un poc més enllà, vaig suggerir (*DECat* II, 259b31ss.) un ètímon cèltic *VER-UXE-TANO-* que, tot ajustant-se a la combinació de totes les mencions medievals, té el mèrit de correspondre perfectament a la geografia i topografia: 'el lloc molt alt, el més alt', car *Borredà* és al capdamunt de la vall del Merdançó (ja al peu de *Comià*, el *COLLEM MEDIANUM* que parteix amb el Lluçanès), l'important afl. del Llobregat, que baixant i eixamplant-se per la gran vall de Vilada, desguau cap a la Baells, poc al NE. de Berga.

Interpretem aquesta base etimològica com formada amb el cèlt. *UXO-/UXELO-* tan descabdellat en la toponímia circumpirenaica: *Uxelodunum* (> *Issoudun*) i *Issolú*, *UXOMA* > *Osmà*, *UXELÁ-BRIGA* > *Eissalabra* ('Chalabre'), (amb altres dos *Chalabre* o *Chalabrettes*, *Btr.* z. Nfg. 1973, 270, 278), *UXELO-IALON* > *Eissiduelh Btr.* z. Nfg. 1973, 270, 278) ('Excideuil'); junt amb els cinc *U(i)ssel* llemosins, i l'*Issel UXELLO-* prop de Castelnau-d'Arri (ibid., 278).

Aquí tindrem el tema nu *UXO/UXE-* 'alt', combinat amb el prefix augmentatiu *VER-*, pan-cèltic, i la terminació *-TANO-* comuna en tot nom hispànic.

Igual pogué haver-hi una evolució fonètica bifurcada:

VORES-D > *Borerd-* > *Borreda(no)*.

VERÜXETANO- >

VORXET- > *Borsitano*.

Certament és una construcció hipotètica. Però les hipòtesis són inevitables en els problemes obscurs; i són legítimes quan recolzen alhora en la documentació i en la geografia; obligades, quan no hi ha cap més camí i s'ha explorat en va totes les pistes imaginables. Que aquí ho hem fet es veurà enumerant-ne unes quantes, sense plànyer-hi esforç per provar-les.

L'origen de *Maldà* semblava un problema paral·lel, amb un *-dà* o *-TAN* afegit a una arrel incerta; aquí, però, la inicial antiga *AMAL-* ens duu cap al germànic, on encara que poc fecund i no ben cert, trobem un final *-ITAN/-IZAN* que ens dóna una solució probable. També ací, concebiem l'esperança d'una tal solució. Però no, perquè res hi ha en germànic (revisat a fons el tresor de Förstemann) que duguí a *Borsi-* ni a *Borr-*.

Altres *NLL* pre-romans en *-TAN* que puguin guiar-nos a penes se'n veu cap; si no és el conspicu *Mussidan*, cap de cantó de la Dordogne, distr. Perigueux. Però aquí la toponomàstica francesa ens deixa a les fosques (res no en diuen Vincent, Longnon, Holder, Mistral). Si aquí la ciència francesa es desentén de les coses i mots occitans (francesos de segona classe!), podria suplir-ho la toponomàstica catalana? Difícilment.

Cercant-hi nosaltres una pista, es pot pensar en una menció antiga *Mulcedonum* a. 830 (Skok, p. 35n., i *TdF*); com que no és rar que *-dan* substitueixi *-don* (exs. en Skok, com *Chabrilan* < *Chabrilon*), i *-DUNUM* pot canviar-se en *-don* (*Meudon*, *Lyon* etc.), pensariem potser en un celtisme en *-DUNUM*, però no fóra clar de quina arrel: *MOLTIO-* de l'arrel de *MOLTO-* 'tallat' (*moltó*, irl. mj. *molt* 'oví castrat', *IEW*, 716)? *MELK-* (irl. mj. *melcan* 'decaure', *IEW*, 719)?; *BORCIO-* si hi ha un cèlt. *borco-* ('obscur' = gr. *φορξός*, Holder I, 493)? *AMB-OLKIO-*? Res clar, i menys essent ja antiga també la forma *Mucidan* amb *ü*, segons el *TdF*. En fi, res d'això no obre una via per a *Borredà/Borsedà*, no sols perquè ací no tenim formes en *-don* o *-dun*, i probablement una *-D-* de *DUNUM* entre vocals hauria desaparegut en català, sinó perquè tampoc cap d'aquests mots cèltics no donaria base per al radical de *Borredà/Borse-*; només podem deduir-ne un vague encoratjament de la nostra hipòtesi cèltica, essent també cèltica l'única pista oberta per a *Mussidan* (¿potser **MOLTIODUNUM*?).

En llatí o italià hi ha un element *-BURRUS* que ens feia concebre alguna esperança pel fet que s'hi rastreja una variant *-BURSUS*: és la família romànica del fr. *rebrousser* (Walde-Hofm., *REW*),³ junt amb el ll. *reburrus* 'de cabells regirats': doncs un duplicat semblant en el nostre *Borredà/Borsedà*? Però tampoc aquesta pista no ens mena enlloc, perquè no ens pot explicar verament el duplicat *Bors-*: aquest no és conciliable amb *Borr-* sinó admetent una *s* sonora o intervocàlica (i per tant sonoritzable), mentre que un *BURS-* originari, en català, hauria donat *Boss-* i no pas *Bors-*. En fi no hi hauria tampoc explicació raonable de *-TANO-*.

En conclusió: per cap camí d'aquests, ni cap imaginable, no hi ha semblances guiadores. En canvi, és ben